

הדף הירושלמי לפרשת השבוע

פרשת תזריע מצורע

בית החולים למצורעים בירושלים / מאת: טליה זיסקין (ייעוץ אקדמי: ד"ר ראובן גפני)

רגישותו האנושית הרבה ואהבתו לכל אדם ניכרה בפועלו הרב ברחבי ירושלים, עם תלמידיו ועם משפחתו, ברחוב ובקהילתו, ועם האסירים שביקר בקביעות בבית הכלא הבריטי במגרש הרוסים. גם לבית החולים המצורעים הגיע בסופו של דבר, וזאת לאחר שראה בכותל אישה ממררת בבכי ופתח איתה בשיחה, ובה גילה שבנה חולה במחלה חשוכת מרפא ונמצא בהסגר בבית החולים 'למצורעים'. רבי אריה החליט לבקרו ופגש שם 12 חולים יהודים. הוא היה מבקרם בקביעות כל ערב שבת, משוחח איתם, מעודד אותם וקורא להם חומש עם רש"י, ואף מביא אוכל כשר שבישלה חנה אשתו. רבי אריה היה נקודת אור בחיי היום-יום של החולים היהודים.

את החיידק שגורם למחלת הצרעת המודרנית גילה גרהארד ארמון הנסן, ועל כן דבק בה הכינוי 'מחלת הנסן' - שם מרתיע פחות ולא טעון כל כך. הטיפול במחלה השתכלל אף הוא השתכללות ניכרת, ומספר החולים בבית החולים התמעט כל כך, עד שבשנות ה-80 של המאה ה-20 הפך בית החולים ממוסד סגור לבית חולים שהוא למעשה מרפאת חוץ, שהגיעו אליו החולים מבתיהם לקבלת תרופה. כיום, לאחר שבית החולים נסגר ופעילותו פסקה לחלוטין, מהווה המקום מרכז לעיצוב ירושלמי שאליו אפשר להגיע, לראות את המבנה והמתחם וגם לבקר בתערוכה המספרת את סיפור המקום בראשיתו.

במסגרת טומאות הגוף המופיעות בפרשותינו, מוזכרת בעיקר הצרעת: **אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹרֵבְשׁוֹ שְׂאֵת אֹיִסְפָּחַת אוּ בְהֶרֶת וְהָיָה בְּעוֹרֵבְשׁוֹ לְנֹגַע צָרְעַת** (ויקרא יג, ב). בפסוקים שלאחר מכן מתואר תהליך זיהוי הצרעת, אבחנתה אצל הכוהן הכוללת הסגרתו של החולה לשבעה ימים, ולבסוף גם הכרעה, על פי מצבו בסוף הזמן, אם הוא טמא או טהור, ומהו אופן הטהרה. הייחוד בטומאת צרעת, שמבדיל אותו משאר טומאות הגוף, הוא קיומן המקביל של צרעת הבית וצרעת הבגד.

הצרעת מופיעה בסיפורים שונים בתנ"ך. אחת האותות של משה לבני ישראל היא הפיכת ידו למצורעת; מרים מצורעת כשלה; נעמן מלך ארם מצורע וגיחזי נער אלישע נוגע בצרעתו; כך גם ארבעת המצורעים שישבו פתח שער שומרון בימי המלחמה מול ארם, בימיו של המלך יהורם. כן מתואר כי עוזיהו המלך שביקש להקטיר קטורת במקדש 'נוגע' בצרעת.

לא רופא מרפא את החולים בה, אלא הכוהן, או הנביא הם אלה שמעורבים בריפוי הצרעת. המקורות השונים מראים שהצרעת באה לחזק את מעמד נציג השם, הנביא או הכהן.

בימינו אמנם לא מוכרת הצרעת המקראית, אך מחלת עור שכונתה צרעת ידועה למין האנושי כבר אלפי שנה. החולים במחלה סבלו מאות שנים מתדמית קשה והורחקו מהציבור, בין השאר מקישור מוטעה ל'צרעת' המקראית. גם בירושלים של המאה ה-19 היה אפשר לפגוש אנשים מצורעים יושבים בהר ציון. סבלם של האנשים הביא לבסוף להקמת בית חולים שבו יוכלו לקבל מענה: בשנת ה'תרכ"ו (1866) הוקם בית מצורעים ראשון מחוץ לחומות, שהיה צר מלהכיל את כל החולים. לפיכך, בשנת ה'תרמ"ז (1887) נבנה בית החולים למצורעים 'עזרת ישו' במרחק מה מהעיר. את המבנה תכנן קונרד שיק, והוא נבנה מחוץ לחומות העיר באזור שלימים תיבנה בסמוך אליו שכונת טלביה.

שנים היה בית החולים מוקצה מחמת מיאוס ומפחד מהידבקות בעיני מרבית הציבור הירושלמי. המאושפזים בו היו נוצרים ומוסלמים, שנוסף על מחלתם סבלו מבדידות גדולה. על רבי אריה לוי מסופר שהיה הולך בקביעות לבקר בבית החולים למצורעים משום שהיו בו גם יהודים אחדים, ואפילו בית כנסת בשלב כלשהו.

היבטים להעמקה

- חישוב על מחלות או על תופעות מקראיות שקיימות היום ושעברו שינוי מאז ועד היום